

دارالفنون
عقروء فاكولتئى مجموعسى

سنة : ۱

تشرین اول ۱۳۳۲

صافی : ۵

قسم اقتصادي

مقاله اقتصاديه

علم اقتصاد و اقتصاد ملي

- ۱ -

نظريات اقتصاديه نك تاريخ تكامله عطف اوله جق برنظر، بزه علم اقتصادك فلسفه فكري آلتده تجمع ايتش اولان علومك هيئت مجموعه سندن آنجق اون سكرنجي عصرده برعلم مخصوص اوله رق آيرلش اولديغني كوسترر. اون سكرنجي عصر دن مقدم اقتصادي اوله رق انتشار ايدن آثار يا سياسونك ويا فيلسوفلر ك نتیجه تبعلري اولوب، آثار مذكوره، منفرد مسائل اقتصاديه بي محتوا ايدر، آني تنقيد و آنلر ك حلي ايجون تكليفانده بولنوردی. بوكي تأليفاتك مقداري پك كشيورد. حتی بونلر قرون قديمه ده موجود و هر دور مدنيتده بولمقده در. فقط اشو آثار برعلمك ماهيتدن انتظار ايديلان نتیجه واصل اوله مه مش يعني مبني عليه علمي بر صورتده نفوذ ايدمه مش، بر فكر تشكيكه و سيسته ماتيقي بر طرز ايصاحه و منتظم اقسام و شعباته مالك اوله مه مشدی. حتی مرقانيليزمك ايلك زماننده كي اثر لريله بوكاموفق اوله مه مشدی. مرقانيليزم آثار ي اكثريته ابي تدقيقات اجرا ايتدكاري مسائل منفرد اقتصاديه ايله شمولي بر صورتده مشغول اولمشلر و بالخاصه تجارت خارجيه بي، صنايع داخله نك ترقيسي و نقد مسائلني مدار تبليغ اتخاذ ايتمشلردر. بوراده منفرد تحرياتك تفوقني و سيسته ماتيقي افكار دن نه درجه تباعد ايدلديكني اظهار ايدم بيلمك ايجون يالكز بونلر ك اسملريني و مثلا ژان بودن Jean Bodin جوواني بوترو Giovanni Botero توماس مون Thomas Mun جوزي آچايلد Josiah Child ي تخطر ايتمك كفايت ايدر. مرقانيليزمك ايلك عليه دارلري ده مسائل منفرد نك تدقيقاتنده بر اثر ترقي ارايه ايدمه مشلردی. نه سور دؤدله نورس Sir Dudley North نه جون لوك John Locke ونه ده سائر برچوق مؤلفلر تجارت خارجيه، ماهيت نقد و بونك كي نظر دقتي جالب نقاطدن

غیری برشیدن بحث ایتشدر. مرقائیلزمك نقطه نظری تحتده اقتصادك برنجی و حقیقی سیستمی و بونكه فلسفه دن ملاحظات اقتصادیهك استخراجی وانك استقلال سؤرجه یس سٹیوآرت Sir James Steuart ه عطف ایدلمكده در. مومی الیه ۱۷۶۷ تاریخده «اقتصادك برنسیپلری حقنده تدقیقات Inquiry into the principles of political economy» نامی آلتده عینی غایه معطوف بر اثرنشر ایدلشدر. مع مافیه بواترك انسانی نشرنده مرقائیلزم دوری مرور ایتش و سربستی طبیعی سیستمی حکمران اولغه باشلامشدی. فیزیوقراتلر طرفندن اقتصادك هیئت مجموعه سی سیستماتیق بر صورتده تعریف و توصیف اولدینی ادعا اولنه مادینی جهتله Steuart ك تدقیقاتی هم كچ همده ایركن ایدی. بونلر مسائل اقتصادی ایله اشتغاله یكی مستقل بر علمك ظهورینی آكلامق اعتباریله مرقائیلستلردن دهاییلری بولندقلری شبهه سزدر. مثلاً Dupont de Nemours عینی سنده ۱۷۶۷ تاریخده تألیف ایلدیكی science nouvelle یكی بر علمك منشأ و ترقیسی نامنده کی اثرنده بوندن بحث ایتكده در. فقط حقیقت حالده علم اقتصاد آنجق ادام اسمیتك = ۱۷۷۶ = ده انتشار ایدن «Inquiry into the nature and causes of the wealth of nations» ملترك ماهیت و اسباب ثروتلری حقنده تدقیقات» نامنده کی اثرندن صوكره ظهور ایتش یعنی تعریفات حصوله كلش و سیستماتیق بر صورتده ایضاح و تفسیر ایدلش، موضوعی شعبانه تقسیم ایدلشدر. سمیتدن صوكره مومی الیهك اثرینه تبعاً بر اصول علمی داخلنده متعدد آثار نشر ایدلشدر.

سمیتك تحت تأثیرندن قورنیه میان قلاسیق علم اقتصاد John Stuart Mill طرفندن اكمال و جمع ایدلشدر. مومی الیهك ابتدا (۱۸۴۸) تاریخده نشر و تألیف ایلدیكی Principles of political economy with some of their applications to social philosophy فلسفه اجتماعیه اوزرینه بعض تطبیقاتی ایله اقتصاد سیاسینك برنسیپلری نامنده کی اثری، صریح و مكمل بر شكلده و كذلك نمونه اتخاذ ایدیلهك بر صورت ایضاح و تفسیرده تظاهرات اقتصادیك حقیقی بر سیستمی عرض ایدر. اثر مذکور علم اقتصاده دائر اك مكمل بر درس کتابیدر. فقط مذکور كتابك یالکز زمان انتشارنده کی اقتصادی واقعات و مسائلك بر معكسی اولدینی کیفیتی بیان ایدلمكه محتاجدر.

علم اقتصاد حقنده کی بو ایلك اصولك محتویاتی نه دن عبارت ایدی. مثال اوله رق آدام اسمیتك قلاسیق اثرینی آله لم. اثر مذکور بالجله ممالك وازمنه مختلفه دن اقتباس ایدلش يك چوق عملی تدقیقات و تصویر حادثات ایله ممتزج بر حالده نظری مباحثی احتسوا ایدر.

بوندن بشقه مذکور اثر بر مالیه نظریه سنی ده کوستر مکده در . نظری مباحثک وبالخاصه
واقعاتدن چیقاریلان قوانین اقتصادیه نك بالمله مملکتلر وهر زمان ایچون مرعی التطبیق
اوله جنى فکرى صراحة کورلمکده در . بونلر سمیت طرفندن قسماً اصول استدلال
وقسماً اصول استقرائى معاونه کشف ایدلمشدر . مع مافیه مومى الیه طرفندن هانكى
اصولک ترجیحاً استعمال ایدلدىكى کیفیتى موجب مناقشه در . سمیتک خلقلری وسمیت
مکتبتک الک باشلیجه شاگردلری وبالخاصه داوید ریقاردو اکثریت عظیمه الیه ترجیحاً
اصول استدلالى استعمال ایلشدر . بوندن دولایى مومى الیه مجرد نتایج چیقارمشلر
وبونلری روابط ومناسبات تاریخیه یی نظر دفته آلمقسزین جهانک هر طرفی ایچون عمومیتله
مرعی قواعد اوله رق قبول ایلشدر . بو قواعد تاریخ نظر اعتباره آلمقسزین معین
وقسماً حقوق طبیعیه نظریه سنه استناد ایدن فلسفه وعلم روحه متعلق اساسلر اوزرینه بنا
ایدلمش اولمق اعتباریه دولته وآنک فعالیت اقتصادیه سنه قارشى مخالفتکارانه بر ماهیت
عرض ایتمکده درلر . قلاسیکلرک نظرنده ، فرد ، اقتصادى اصوللرینک نقطه حرکتى
تشکیل ایدوب اوکا عموماً مرعی بر صفت ویرمک ایچون اقتصاد سیاسى نامى ویررلر .
تأثیراتى بوکون بيله انگلیز وانکلیز آمریقان وپک صریح بر صورتده فرانسز ادبیات
وآثارنده کوریلان بو جهت مؤلفینک افکار اساسیه لری قطعى وصریح بر شکله قلب
ایدیله جک اولورسه مومى الیه مک علم اقتصادى نظری ، مجرد ، عمومى ، غیرتاریخى ،
فردى و استدلالى بر صورتده تعقیب ایتدکلى مطالعه سى چیقاریله بیلور . هر دستورده
اولدینى کى طبیعى اقتصادک بو صورت توصیفی ده پک مبالغه لندیرلمشدر . چونکه هیچ
بر وقت نظری ومجرد اقتصاد طرفدارلرینک بروجه بالا بیان اولتان بالمله اوصافى
ارائه ایتدکلى ادعا ایدیله مز . یالکز بوراده بو قسم طرفدارلرینک تعقیب ایلدکلى
نقطه نظری ، ممکن اولدینى قدر مجمل وفقط نظر دقتى جالب کلمات الیه کوسترمک
ایسته دک . بالطبع بومساک هر مملکتده بولتمکده ایسه ده بالخاصه اکثریتله انگلیز
ولایتین اقتصادلرنده موجوددر .

اشبو انگلیز اقتصادى دها طوغریبى غیر محدود سربستى طبیعى سیسته مى
علینه آلمانیه ده وسائر جرمان ممالکنده پک ایرکن اعتراضاتده بولنلمشدر .
افکارده کى بو مابینى تمامیه تفهم ایده بیلیمک ایچون آلمان دارالفنونلرده اقتصاد
تحصیل و تدریسنده عصرلر دینبرى وقوعه کلان تکاملی تخطر وتخیل ایتمک ایجاب

ایدو. بوکون ۲۶ متحد حکومتدن متشکل و قانون اساسیه یکدیگرینه صیقله مربوط و متحد اولان آلمان ایمپراطورلغی ۱۷ و ۱۸ نجی عصرلرده یکدیگره غیر مربوط و کندیلرینه مخصوص سیاست اقتصادی بی حائز یوزلرجه منفرد حکومتانه تقسیم ایدلمشدی. بونلرک کافه سنده حیات اقتصادییه پک عمیق بر صورتده نفوذ و مداخله ایدن بر قوه حکومت موجود ایدی. رئیس حکومتک امور مالیه سی و دولتک امور مالیه سنک عینی ایدی. حقوق حکمرانیدن دولای حکمدارک خزینهنه Fürstliche Kammer واردات اوله رق کیرن هرشی، عینی زمانده دولت ایچونده قطعی بر اهمیت حائز اولدینی کبی شایان اهمیت بالجله واقع و حادثات یعنی حکومت عائد علم اقتصاد Kameral wissenschaft بوندن دولای دارالفنونده یتشان مأمورین دولت ایچون پک لزومی بر علم اولمشدی. مع مافیه بو علم اقتصاد نظریاتدن عبارت اولیوب بلکه تطبیقات و حتی حکمدارک یعنی دولتک وضعیتی مفصلاً نظر دفته آلتق اوزره حقوق و اقتصاد تطبیقاتی ایدی. مرقاتیلزم نظریاتی عمومیتله قوه حکومتی تقویه یه یاردم ایتدیکی جهتله قامه رالیستلر Kameralist یعنی حکومت عائد علم اقتصاد متخصصلری، و کذلک دارالفنولرده بو علمی تدریس ایدنلر طرفلرندن کال تهالکله قبول ایدلمشدی. بالعکس ادام اسمیت نظریاتی ایسه بسبتون بشقه بر نتیجه منجر اولمشدی. فرانسز انقلابنک حصوله کتیردیکی افکارک تأثیری تحتده عینی صورتله ابتداء نظریات مذکورده آلمانیده شایان تصویب اولمشدی. فقط انک شکل مجردی وانک فعالیت دولته قارشی مخالفتی عملی (konkret) و غیر مجرد بر صورتده تأسیس ایدیلان قامه رالیست اقتصادی حشنود ایده مامشدی. بویه جه آلمان دارالفنولرنده علم مذکورک طرفدارلری سربستی طبعی نظریاتی ایله قامه رالیستلرک عملیاتی سرعتله تألیف ایتمهک چالیشدیله. بوندن دولای مومی الهم راوو Rau ک ۱۸۲۶ — ۳۲ تاریخلرنده منتشر علم اقتصاد کتابی نامنده کی اثرینه امتثالاً علم اقتصادک ساحه سنده صریح بر تفرقه حصوله کتیره جک درجه ده اوغراشمشلردی. نظری علم اقتصاد علمی اقتصاددن آیرلمش و بوندن بشقه بونلر یاننده برده علم مالی میدانله چقمشدی. بوکون بویه اقتصاد علمی آلمان دارالفنولرده بو شکلده تدریس ایدلمکده در. نظری علم اقتصادده یاخود عمومی علم اقتصادده اقتصادی شرائط اساسیه، تعریفات و اقتصادی نظریه لر کوسترلمکده در. بوندن دولای نظری علم اقتصاد فیزیوقراتلر و آدام اسمیت طرفندن تأسیس ایدیلان اقتصادک مابعدیدر. چونکه بونده هر هانکی بر قوم و یاخود بر دولت

نظر دفته آلفمفسرین عمومی نظریات اقتصادی اوکره نلکده در . بالعکس عملی و یا خود خصوصی اقتصاد ایسه معین بر قومک و یا دولتک واضع قانونی ، اخلاق و عاداتی و ملتک طرز سی ای بر صورت مخصوصه ده حصوله کلان اقتصادیاتی تدقیق و مطالعه ایدر . قسم مذکور تدقیقاتیه عمومیتله بالجمله اقوامه دکل بلکه ده عائد اولدینی قوم ایچون مرعی نتیجه واصل اولمق ایستر . بوقسم هر بر قومک اقتصادیاتی سنه لجه اسکی اولدینی مطالعه سنی ایلرو سوره رک بو سبیدن دولایی کندی اقتصادیاتی حقیقی بر صورتده آ کلاویه بیلیمک و حال حاضرده کی وضعیتی طانیق و سنه لردن بری جریان ایدن صورت تکاملی کورمک ایچون تاریخچه عطف نظر ایتمک مجبوریتده بوللدینی مطالعه سنده در . چونکه بو قسم بر قومک اقتصادیاتی تکمل ایتدیرمک ایسته نیورسه کچمش و موجود اولان شیلره استناد ایتمک لزومی حقه ده کی قائده عمومیه تبعاً حرکت ایتمکده در . بو فکر و مطالعه عملی علم اقتصادی ، اصول استقرائی بی ترجیحاً استعمال ایتمک یعنی بر قاچ عمومی قواعد و فرضیاتدن حیات اقتصادی ایچون نظریه لر اکتسابیه چالیشه حق یرده بالعکس هر بر حادثه اقتصادی بی منفرداً تدقیقه ، اقتصادی حادثه لرک منفرداً تدقیقندن نظری نتیجه استخراجنه سوق ایتمکده در . قامه رالیست علم اقتصادی ، علم اقتصاد خصوصیده بشقه بر عکس العملده حصوله کتیر مشدرکه اوده ماهیت دولت حقه ده کی تلقیسیدر . زمان قدیمدن بری آلمانلر نظرندده دولت فردده قارشی یک بیوک بر موقع رفیعی حائز بر هیئت اوله رق قبول ایدلمکده در . دولتک همان فرد ایچون موجود اولدینی حقه ده کی آوروپای غربی حکوماتنده جاری اولان تلقینک بستیون عکسی اوله رق زمان مذکوردن بری آلمانیا ده فردک دولت ایچون موجود اولدینی فکری حکمران اولقده در . بو فکره کوره دولت کندیسنه مخصوص قوانین حیاتیه سیله بر عضویتدر . ایسته دولت حقه ده کی سالف الذکر تلقی بی کندینه اساس اتخاذا ایدن خصوصی علم اقتصاد بوسیدن طولایی دولتک حائز اولدینی اهمیتی و کذاک ساحه اقتصادده کی فعالیت دولتی هیچ بر وقت نظر دقتدن دور طوتمه یور . بتون بونلره علاوه نهایت بوقسم فردریخ لیست Friedrich List ک معاونتیه بر رنک ملی ده اکتساب ایشدر . مومی الیه ۱۸۴۱ تاریخنده تألیف ایتدیکی سیاست اقتصادیته نک ملی سیسته ملری نامنده کی اثریه بین الملل kosmopolitisch یعنی هر بر قوم ایچون مرعی الاجرا اولدینی ادعا سنده بولنان انگلیز علم اقتصادی علیه باب مجادله بی آچه رق هر قومک مستقل موجودیتی حائز بولندیغنی وینه هر قومک اقتصادیاتنده مهارت واستعداد

مخصوصه سی ایله انکشاف ایتدیکنی و بوکا کوره علم اقتصادک هر مملکتده یشایان قوم و ملت مخصوصه نك تظاهراتی و حادثات اقتصادی لری ایله مشغول اولق مجبوریتده بولندیغنی ادعا ایتمکده در . لیستک میدانه چیقاردانی تأثیر او قدر بیوکدی که حال حاضرده آلمانیا ده علم اقتصاده ترجیحاً علم اقتصاد ملی تعیری استعمال ایدلمکده در . خصوصی علم اقتصادک یا خود اکثریتله دینلیدی وجهله عملی اقتصاد ملینک اوصاف میزلی نظر اعتباره آله حق اولورسه قسم مذکورک عملی، غیر مجرد konkret خصوصی، تاریخی، عضوی، استقرائی بر صورتده چالیشدیغنی دستوری استخراج اولور . بوراده دخی بوقسمک طرفدار لرندن هر برینک بالجمله اوصافی مثل ایتدیکی و طرفدار لرینک یالکز جرمان اولان مملکتلرده بولندیغنی کیفیتده ذکره شایان در . فقط اکثریتله بوقسمه طرفدار اولانلر آلمانیا ده در . مختلف صورت تسمیه نك هیچ بر اهمیتی یوقدر . چونکه بوکون بیله آلمانیا ده بوعلمه عمومی و خصوصی اقتصاد، نظری و تطبیقی اقتصاد ملی و بعضاً اقتصاد اجتماعی صرفه و اقتصاد اجتماعی تطبیقی نامی ویرلمکده در . بوراده اسمک هیچ بر دخلی اولمایوب بالعکس فکر و محتویاتنک اهمیتی پك چوقدر . عملی و عضوی اساسلرک محتویاتی ماهیته و تحریات و تدقیقاتنده کی اصوله کوره نظری و فردی اساسلرک محتویاتنه تمامیه مخالفدر .

۲

اقتصادی تحریاتده و اقتصادی احوالی طانیقده استعمال ایدیلرک اصوله دائر اولان منازعه و مجادله هنوز سکون بولمیدیگی بونک نهایته ایریشه جکی محتمل دکدر . علم اقتصادک قسم نظریسی دایما اصول استدلالی و قسم عملیسی ایسه اصول استقرائی بی ترجیح ایتمکده در . بو فرق هر قسمک ماهیت و طبیعتندن نشأت ایتمکده در . مع هذا بوکا رغماً طرفینک یکدیگریله تألیفی قابلدر . چونکه علمی و اقتصادی تدقیقات و تحریاتده نائل اولق ایسته نیلان شیئه دائر صریح بر فکر صاحبی اولدقدن صوکره معین معلومات و احواله نائلیت ممکن و معین مسائلی حل ایچون اصول استقرائی و بعض احوالده ده اصول استدلالینک دهایی و بر اصولک دیگر اصول ایله آتمای قابل اوله بیله جکی کوریلور . بونک نه قدر طوغری اولدیغنی قیصه جه ایضاح ایتک ایستهرز . اصول استدلال عمومی معلوماتدن خصوصی معلوماته طوغری توجیه فکر ایدر . اصول مذکور عموماً قبول ایدیلان متعارفات و عموماً اجرا ایدیلان تجاربندن حیات اقتصادی ده حکمران اولان

قواعد و ضوابطی طایفه و اقتصادی تظاهراتی آکلامه اوغراشیر . بو اصولده انسانلرک اقتصادی معاملاتک برقاچ روحی عوامله استناد ایتدیکی ومثلاً اصول مذکورده انسانلرک اقتصادی فوائدہ نائل اولمق و نتایج مقصوده ممکن اولدینی قدر آز مقدارده عدم ممنویت حسی ایله علاقه دار اولان سعی ایله ایرشمک ایستدیکی کوریلپور . اصول استدلال بو عواملک عمومأ مرعی اولدینی و معاملات انسانیه ده عینی تأثیری اجرا ایتدیکنی ظن ایدرک تحریات و تدقیقاته مبدأ اوله رق قبول ایتمکده در . منطقی بر محاکمه معاونتیه اصول استدلال بو عواملدن اساسی و نالی قوانین استنباط ایتمکده در . زیرا افراد بشرک طبیعی آراسنده فرق اولدینی یعنی روحی نقطه حرکتک طبعی همان عینی اولدیغندن بو قوانینه عمومی بر صحت و استقامت و بر تأثیر عطف ایدلمکده در .

بالعکس اصول استقرائی ایسه حادثات مخصوصه دن قواعد عمومیه به طوغری توجه نظر ایدر . بو اصول اول امرده حیات اقتصادی نک تظاهراتی تدقیق ایدرک آتی ضبط و قید ، تصویر و نهایت آتی تحلیل ایدر . وینه آنک ماهیت داخله سنی تعیین ایدرک معین اسباب و عواملک تأثیری اولدیغندن هیچ شبهه ایدلیان تظاهرات اقتصادی دن عواملنی استخراج ایدر . بو طریق ایله اول امرده ایلک سببی طایر و آندن اعتبارأ هر انسانک معاملات اقتصادی سنده اساس اولان اصولک اسباب اصلیه و اصل اولور . هیچ شبهه سز هرایکی اصول پک چوق نواقصی احتوا ایتمکده در . اصول استدلالده قبول ایدیلان معلومات و متعارفات عمومیه دن یا کلش نتیجه لر استنباط ایدلمسی و پک چوق دفعه لرده تعقیب ایدیلان یالکز بر صره اسباب و عواملک دکل بلکه ده بونک یاننده عملی معاملات اقتصادی ده دها پک چوق اسبابک اجرای تأثیر ایتدیکی کیفیتک نظر دفته آلمه مسی تهلکه عظیمه سی موجود در . دها طوغری بر جمله ایله اصول استدلال اگر فوق العاده اعتنا کارانه استعمال ایدلمه مش ایسه حقیقت حالده موجود اولان حیات اقتصادی دن تباعد ایدر ، و حادثات اقتصادی نی کورمکسزین ایلرولر . دیگر طرفدن اصول استقرائی ده دخی تپیک اولان شیرلی دکل بلکه ده تصادفی اولان احوالی تدقیق ایتک و پک آز تدقیقاده بولمق و بوندن دولایی ماده به اساس اولان عوامل و اسباب حقنده و قئندن اول بر نتیجه استخراج ایتک تهلکه سی واردر . دها طوغری بر شکل ایضاح ایله اصول استقرائی سطحی تدقیقاتیه حقیقت حالده موجود اولیان قوانین اقتصادی استنباط ایتمکده در . مع هذا بر اصول ایله اکتساب ایدیلان نتایج دیگر اصولک معاونتیه نظر دقت و تفیشدن

کچیریلورسه یعنی اقتصادی بر تدقیق علمیده هر ایکی اصولک معاوتنه ستاب ایدیلورسه خطا احتمالی پک دون بر درجهیه ایندیرمک واحتمالک بستیون اورته دن قالدیرمق بعیدالامکان دکلدرد. بوصورتله اصول استقرائی، اصول استدلالی، معلومات و متعارفات عمومیه دن استحصال اولان قوانینک حیات اقتصادی حقیقه ده صحیحی کوسترمک صورتیه اتمام ایده بیلدیکی کی اصول استدلال ده حیات اقتصادی حقیقه نک ایضاحی ضمنتده اصول استقرائینک استنباط ایلدیکی اسبابک نتایجی عمومی و منطقی بر طرز ایضاح ایله تدقیق ایدرک آنک نه درجهیه قدر صحیح اولدیغنی اراهه ایتک صورتیه اصول مذکور ی اتمام ایده بیلور .

ایشته بوندن دولایی سعی علمی ایچون ایکی اصولدن بیری دیگری قدر اهمیتی ، لزومی و قابل استعمالدر . مع مافیه هر ایکی اصولک ساحه استعمالده بر فرقی واردرد. یعنی عملی نتایج استحصال ایدیلان و یالکزر علمی تدقیقات و معلومات اکتساب ایدیلان محلدرد اصول استقرائی مرجحدر . زیرا اصول مذکور نه قدر اهمیتسر اولورسه اولسون مناسبات اقتصادی حقیقه نک و بالجمله تظاهرات اقتصادی نک طوغری بر صورتده تدقیقی طلب ایتدیکی کی اشبو تظاهراته سببیت ویرن بالجمله اسباب و عواملک کمال دقتله تدقیقنه اوغراشیر. ایمدی اصول مذکور بالعموم حیات اقتصادییه تمامیه نفوذ ایتمکه وانک حقنده هر جهته طوغری و اک کوچک بر نقطه سنه قدر اخذ معلومات ایتمکه مجبور ایدرد. و کذلک بواصول کمال اعتنا ایله استعمال ایدلمش ایسه مناسبات اقتصادی مختلفه نک روابط تاریخیه سنی کشف و هر بر حیات اقتصادی نک زمان و محله قارش ی اولان علاقه و مربوطیتنی ایضاحه سببیت ویرر . و نهایت اصول مذکور بر ملتک تکامل اقتصادی سنه سائر ملتلدن بشقه بر جریان ویرن احوال مخصوصه نی صراحة کوسترد .

ایمدی بوراده دارالفنون مزده تعقیب ایدیه جک طریق نه اولمیدر سؤالی ایراد اولنه بیلور. هیچ شبهه سز مؤسسه مذکورده ده علمی اقتصادی تدقیقاتک و تدریسات علمی اقتصادی نک وظیفه سی حیات اقتصادی نک هر صفحه سنی تنظیم و اکا تأثیرات اجرا ایدن قوانین عمومیه نی طابیق و بیلمکدر. فقط اونوتله ملیدر که ترکیانک حیات اقتصادی حقیقه سنی ده تفرعانه قدر طابیق انی ایضاح و تحلیل ایتک علوم اقتصادی ایچون دهها مهم بروظیفه تشکیل ایدرد. بر اجنبی صفیه پک طبیعی اوله رق معلوماتی یالکزر مباحثادن ، غرضه مطالعه سندن ، و علمی مقالات و اناردن اخذ و استنباط ایتمه رغماً بر طرفدن مملکتک احوال و مناسبات اقتصادی سندن

طوغری و قطعی اوله رق پك آز معلوماتك موجود اولدیغنه و فقط دیگر طرفدن ده ترکیانك سیاسی نقطه نظرندن اولدینی کی اقتصادی نقطه نظرندن دخی کندیسنی مستقل برشكه افراغ ایتك املده بولدیغنه قائم . بوا یکی جهت ده یکدیگر یله علاقه دارد . چونکه ترکیانك وسطی و غربی اوروپا اقتصادیاتی میانده کندی اوصاف مخصوصه سنك ادامه سی شرط یله عینی سوبه یه یو کله رك استقلال اقتصادی یه مظهر تی ترکیا اقتصاد ملیسنك تکاملی وضعیت اقتصادی حقه طوغری معلوماته و نه موجود احوالك انکشافه یاردم ایده جك وسائطه صحیح بر قوف ایله قابلدرد . بونلرک هر ایکسیده عملی وظائفدن اولوب نظریات ایله حل ایدیله من . هر ایکی کیفیت ایچون ده تطبیقی بر فکر اقتصادی ایله ممتاز کیمسه لره احتیاج واردرد . سالف الذکر معروضاتدن ترکیاده حال حاضر ده علم اقتصادك وضعیت قرق الی سنه اولی آلمانك بولدینی وضعیته مشابهی نتیجه سی چقار یله بیلور . ایشته بوندن دولای آلمان اقتصادیاتك اجنبی تأثیراتدن نه درجه لده آزاده ایدلیکی و اقتدار و قابلیت مخصوصه سنك نه صورتله تکامل ایتدی رلدیکی مسئله سنده آلمان دارالفنونلرنده علوم اقتصادیك وظیفه سی نه وجهه ایفا و اجرا ایش اولدینی او کر نمک فائده دن خالی دکلدرد .

اشیو مقاله نك برنجی قسمنده عرض اولدینی اوزره آلمان یاده اداره دولته عائد علم اقتصاده مربوطاً اقتصادی و تطبیقی مناسباتك دقت و اعتنا ایله نظر دقته آلمنی خصوصی دائماً علمك و دارالفنونلرده کی تدریساتك وظیفه سی اوله رق عد و قبول ایدلمشدر . مع هذا آدم اسیتك نظریاتی ده آلمان دارالفنونلرنده پك چوق زمان پك قوتلی بر حکم و نفوذی حائر اولمشدی . نظریات مذکورده نك اك مقبول و اکمل اولان جهتی داخل مملکتده فعالیت دولتك قابل اولدینی قدر رفع و القاسی صورت یله بلا مانع سربستی رقابتك ادامه سی خارج ایله سربسته تجارتك اجراسی ایدی . پارلمنتو عینی فکرک تمام یله تحت تأثیرنده بولدینی جهته حکومت امپراطوری یه ده اتلرک فکر نه توفیقاً اتخاذ تدابیر ایتک مجبور اولمشدی . بونك نتیجه سی بر طرفدن بیوک سرمایه دارلرک وسط و کوچك سرمایه دارلر ایله رقابت متعادی لری سایه سنده بونلری کندیلر نه مربوط قلمق و رفاه عمومی یه اعتنا ایتکسزین سرمایه سز اولان عملی می ممکن اولدینی قدر کندی منفعتلری ایچون چالیشدی ر مق و دیگر طرفدن خارجدن بلا مشکلات انگلیز امتعه سی آلمان پیانسه نه ادخال ایتدی ر مک و آلمانك هر نوع تکاملات صنایع نه مانع اولمق اولمشدی . امریقانك بیوک بغدادی

ساحه لرینک ایشله دلمسنه باشلانلرینی زمان آلمان زراعتنکده خارجک رقابتی تحتند شدتلی بر بحرانه معروض قلمسی تهلکسی میدانه چیقدی .

تدقیقات اقتصادی ایله مستحضر اولدینی حالده پرنس بیسمارق ۱۸۷۹ تاریخنده آلمان سیاست اقتصادیسنده بر تحول حصوله کنیردی . بو صرمده سیاست اجتماعیه جمعیتی و آنک اعضالری طرفندن ایفا ایدیلان مستحضرات اولیه علمیه پک نقصان اولدینی جهته بو باده کی خدماتک باشلیجه لری حکومت ایمپراطورییه عائددر .

ملی مساعی بی حمایه پرنسپنه توفیقاً ایمپراطورلق حکمرمتی داخلده کی تشکیلات قوانینی ایله مبادلات خارجیه حقنده کی قوانینی نشر و تعمیم ایتشدی . سربستی تجارت دوری هر زمان ایچون نهایته ایرمش و فکر حمایه حکمران اولمش ایدی . سربستی سعی و عمل پرنسپیی - *Laissez faire laissez passer* Prinzip دوری ینه هر زمان ایچون القا ایدلمش و حیات اقتصادیده حکومتک مداخله سی فکری مرعی اولغه باشلامشدی . تطبیقی اقتصادده وقوعبولان تحولات نظری اقتصادده کی انقلاب ایله کسب ارتباط ایتدی . هر وقت موجود اولان وسمیتک نظریاتی دولایسیله بر اثر ترقی ارانه ایدمه میان تطبیقی اقتصاد طرفدارلری بر قوه غالبه ایله اولک صرمه لرده اخذ موقع ایلکه باشلادی . یکی مکتب تاریخینک تأثیراتی تحتند آلمان دارالفنونلرنده آلمانیا ده کی مناسبات اقتصادی حقیقه بی تدقیقه حصر مساعی ایدلادی . و مملکتک هر بر قسمک و هر صنفک و آلمانیا نک هر شعبه اقتصادی سنک احوال اقتصادی سنه دائر بر حکم ویره بیلیمک و بر تشکیلات حصولی ممکن قیله بیلیمک ایچون مقتضی بر چوق مواد و منابع بربری اوزرینه جمع وادخار ایدلادی . پروفیسورلر، طلبه لر و تطبیقات ایله اوغراشانلر طرفندن ویریلان مواد و منابع غیر قابل تعداد اوله حق درجه ده چوق اولدینی کبی اهل ایدلمیه جک شیردر . مواد و منابع مذکوره کوندن کونه متزاید بر صورتده جمع وادخار ایدلمکده در . زیرا حیات اقتصادی هیچ بر وقت منقطع اولماز، بلکه ده دائماً یکی مسائل میدانه چیقار . بو پک کثیر اولان مواد و منابعدن بر قسمی بوکون بر اهمیت حائر اولمه مقله برابر خزینه عملی یه انتقال ایتشددر . دارالفنونده کی تدریسات علمیه نک علمی تدقیقاته توقیف ایدلمسی یکی و عملی بر وظیفه اوله رق تلقی ایدلمش و زمان حاضره دکن آلمانیا ده تطبیقی حیات اقتصادی یه کسب معلومات ایتک ترجیح ایدلمشدر .

آلمان دارالفنونلرنده طلبه نهلر اوكره نیر؟ مؤسسات مذكوره ده طلبه علوم اقتصادیه تحصیله دائر بر مدخل نامنده بر درس كورر. مع مافیه بودرس كوچك آلمان دارالفنونلرده اكثریتله اقتصاد تدریساتنده اك باشلیجه بر درس اولان اقتصاد عمومی ویاخود نظری اقتصاد ملی ایله برابر كوریلور.

نظری اقتصادك محتویاتی نه دن عبارت بولندیغی یوقاریده ذكر ایتمشدك. یالكز بوراده بو درسك هیچ بر وقت اسمدن آكلاشدیغی درجه ده نظری اوله رق تدریس ایدلدیكنی بیان ایتك مجبوریتده یز. بالعكس اقتصاد نظری تطبیقی اقتصاددن مثاللر اراشه سی و تقریر ایدیلان قوانین اقتصادیه بی تأیید ضمنتده احصائی معلومات ویرلسی ونهایت تطبیقی اقتصادك نقد مسئله مند اولدیغی كی بعض مباحث مخصوصه سنك بودرسه ادخالی صورتیه متمیزج بر حالد تدریس ایدلمكدده. درس مذكوره علاوه" ایكنجی بر درس اصلی ده ا واردركه اوده خصوصی علم اقتصاد یاخود عملی اقتصاد ملیدركه بونده آلمانیاك حادثات اقتصادیه سی و برای مقایسه سائر اقتصاد ملیك عینی حادثه لری ایضاح ایدلمكدده. بو درسده تاریخ نظر دقه آلهرق آلمان اقتصادینك نه صورتله تشكیل ایتدیكى، بونك تكاملی ضمنده طرف دولتدن نه وجهله اجرای فعالیت ایدلدیكى حال حاضرده كی وضعیت اقتصادیه نك نه شكلده بولندیغی، بوندن حكومه نه كی وظائف ترتیب ایتدیكى، واقتصادیایده نصل بر قابلیت تكاملیه موجود اولدیغی كوستریلور. اقتصاد عملی، زراعی اقتصاد، صناعی اقتصاد، تجاری اقتصاد و مخاربات و مناقلات نامیه باشلیجه درت قسم اصلییه ایریلور. اقتصاد صناعی بتكرار، اوده اعمال، ال ایله اعمال، فابریقه ده اعمالات قسملرینه انقسام ایتدیكى كی اقتصاد تجاری ده تجارت داخلی و تجارت خارجی قسملرینه وینه مناقلات دخی مناقلات بریه و مناقلات بحریه شعبانه ایریلور. هیچ شبهه سز بوندن بشقه اقسام تالیه ده موجوددر. اقتصادك شعبانی او قدر چوقدركه بونی مشترك بر درس ایله تدریس ایتك غیر قابلدر. اكثریتله نقد، اعتبار، بانقه لر، بورس لر، مناقلات، سیاست اجتماعیه و بونك كی ده ا بعض قسملر بر درس مخصوص حالدده مفصلاً ایضاح ایدلمكدده.

اقتصاد زراعی بی مثال اوله رق آله م و تدریساتك صورت اجرایی كوستره لم: حال حاضر تفهیمی ایچون اقتصاد زراعی زراعتده مناسبات حقوقیه و فیه نك تاریخی تكاملنه عمومی بر نظر

عطفی ایله باشلا. بوندن صکره اراضینک تقسیمنه دائر اولان مسائل متعدده نك ایضاحنه چالیشیلور. اراضینک کیمه عائد اولدینی و بالخاصه مناسبات ملکیتک بیع و فراغ و میراث حقنده کی مناسبات حقوقیه نك نه شکلده اولدینی فلاحه عظیمه یا خود متوسطه و یا خود صغیره نك می حکمران اولدینی و بونلرک فوائدی نه کی شیلر بولدینی و دولتک، اراضینک تقسیمنه قارشى یا په جنى نه لردن عبارت اولدینی تدقیق ایدیلور. بوندن صکره زراعت عائد ایشلمه فنی مفصلاً ایضاح ایدیلور. مثلاً جمعیت و فرد ایچون الک ای ایشلمه اصولی حاصلاتک تزايدی ضمنتده زراعتک بالذات معاونتی ایله معاونت دولت مسائلی و کذلک اعتبار زراعی اصولی، تدریسات زراعیه، زراعت سیغورطه لری، عملاً زراعیه مسائلی، منافع زراعیه نك تشکیلاتی، سیاست خارجیة تجاریه طریقله زراعتک حمایه سی عینی صورتله تفرعانه قدر مفصل بر شکل ایضاح و تقریر ایله بونلره علاوه ایدیلور.

آلمان دارالفنونلرنده طلبه نصل اوکره نیر؟ قرق الی سنه اولی مداومینک بتون معلوماتی آثار علمیه نك قرا تندن صرف نظر ایدیلرک اولورسه درسده ایتدیکی معلومات ایدی. فقط حال حاضرده درس لر یاننده پک قوتلی بر درجه ده تطبیقات درس لری ده طوغری بر تعبیر ایله عملی تطبیقات درس لری بولمقده در. معلمک درس لردنه طلبه نك له سی ایله بردن و تطبیقات درس لرنده ایسه طلبه نك هر بریله آیری آیری مشغول اولسی درس لریله تطبیقات درس لری اراسنده کی فروق اساسیه دن بریدر. معلم تطبیقات درس لرنی اداره ایتدیکی کی طلبه دن هر بریله آیرجه مشغول اوله رق اکا تعقیب ایتدیکی شعبه علم حقنده توصیه لرده بولور. معلوماتی و هر درسده درجه تر قیسنی تدقیق ایدر. تطبیقات درس لرنده استعمال اوانان اصول بالطبع مدرسک طرز و استعداد تدریسیه سنه کوره مختلفدر. یا مداومینه تحریر آ قلمه آلمق و یا خود تقریر ایدلک اوزره اوفق بر موضوع ویریلور، و اوندن صکره تطبیقات درس لرنه اشتراک ایدن دیگر طلبه لر ایله مشترکاً تنقیدات اجرا ایدیلور. یا خود تطبیقات درس لرنی اداره ایدن ذات طرفدن ویریلان موضوع اوزرنه عموماً استحضار ائده بولندقدن صکره موضوع مذکور موقع مناقشیه وضع ایدیلور. اصول نه صورتله انتخاب اولنورسه اولنسون مقصد و هدف هب بر در. یعنی مداومینی مستقیم دوشمنکه مجبور ایتک، انلره اقتصادی علمی مسائلک نه صورتله نظر دفته آله جفنی کوسترمک و آنلرک نصل حل اولنه جفنی اوکره تمکدر. طلبه ایله مدیر تعلیم آره سنده

مشترک سب سے استناد ایدن بر اشتراك حصوله كثره كه موفق اولورسه فكر ومقصده واصل اولمش ديمكدر .

بروجه بالا بيان اولنان شيلره بر دفعه دها عطف نظر ايدلم : تركياده حال حاضرده كي علمي ، اقتصادي وضعيت قرق اللي سنه اولي آلمان ياده كي حاله مطابق اولديني جهته آلمان دارالفنونلري مثال اوله رق انتخاب ايدلدي . او وقت آلمان اقتصاد علمي نصل بر هدف اتخاذا ايتمشدي : علم مذكوره بروجه آتي شيلري كنديسنك وظائفندن عد ايتمشدي .

اولا : مملكتك حال حاضرده كي وتاريخ تكاملنده كي حقيقي احوال اقتصاديه سنه كسب اطلاع ايتك ، ثانياً : مملكتك احوال اقتصاديه سيله خارجك احوال اقتصاديه سي اراسنده بر مقايسه اجرا ايتك ، ثالثاً : حادثات اقتصاديه محليه نك انكشافى ايجون مقتضى وسائط وتدابير حقنده معلومات ايدنك . بزم دارالفنونمزموده علم اقتصادك بو اوج نوع وظيفه كنديسنه مال ايدنك مجبوريتنده اولديني فكرنده يم . بزه اك صوك اوله رق عمومي اقتصادي يوقسه اقتصاد ملي مي اوكره تليدير ديه صوريه جق اولورسه بروجه آتي جواب ويرمك مجبوريتنده يز :

علم اقتصاد علم اوله رق موضوع بحث ايديلنجه عمومي اقتصاد واقتصاد ملي تعبير آخر ايله نظري وعملی اوله رق علمي تدقيقات اقتصاديه نك هرايكيسيده الزمدر . فقط اداره دولتك احتياجات حاضره سي وعلم اقتصادك تكاملات متعاقبه سي موضوع بحث ايديلورسه ملي اقتصادك ايلك موقعده بولنمسي ضروريدير .

مترجمي : علوم اقتصاديه مدرسي معاوني حقوق فاکولته سی علوم اقتصاديه مدرسي

محمد ابيی درقتر هرفنامه

